

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Національна школа публічного адміністрування (Канада)
Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)
Балтійська міжнародна академія (Латвія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Покров Чехінвест s.r.o. (Чеська Республіка)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Державний торговельно-економічний Університет (Україна)
Сумський державний університет (Україна)
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)
Ужгородський національний університет (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України» (Україна)
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (Україна)
Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Співка аудиторів України» (Україна)
Торгово-промислова палата України (Україна)

ЗБІРНИК

III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

05 червня 2025 року

ПОЛТАВА

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
Educational and Research Institute of Finance, Economy, Management and Law
(Ukraine)
National School of Public Administration (Canada)
Varna Free University «Chernorizets Hrabar» (Bulgaria)
Ghent University (Belgium)
Baltic International Academy (Latvia)
The International Research Education & Training Center (Estonia)
Pokrov Czechinvest s.r.o. (Czech Republic)
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
(Ukraine)
V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine)
Kyiv National University of Construction and Architecture (Ukraine)
State University Of Trade And Economics
Sumy State University (Ukraine)
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky (Ukraine)
Uzhhorod National University (Ukraine)
Public Institution «Institute for Economics and Forecasting of the National Academy
of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Public Institution «Institute for Demography and Quality of Life of the National
Academy of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Association for Management Development and Business Education
(Ukraine)
Poltava Territorial Branch of the All-Ukrainian Professional NGO «Union of Auditors
of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Chamber of Commerce and Industry (Ukraine)**

COLLECTION

III International Scientific and Practical Internet Conference

«SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES AND THREATS IN CONDITIONS OF MODERN REALITIES»

June 05, 2025

Poltava

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Національного університету імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

Онищенко С.В., д.е.н., професор;
Крекотень І.М., к.е.н., доцент;
Глебова А.О., к.е.н., доцент;
Глушко А.Д., к.е.н., доцент;
Гришко В.В., д.е.н., професор;
Карпенко Є.А., к.е.н., доцент;
Кульчій І.О., канд. держ. упр, доцент;
Птащенко Л.О., д.е.н., професор;
Свистун Л.А., к.е.н., доцент;
Чижевська М.Б., к.е.н., доцент;
Чичкало-Кондрацька І.Б., д.е.н., професор.

Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій : матеріали
С 76 III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 05 червня 2025 р. – Полтава :
Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2025. – 387 с.

У збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти, виклики та загрози розвитку суб’єктів господарювання та держави в умовах сучасних реалій.

Досліджено теоретичні та практичні аспекти співпраці влади, менеджменту підприємства та громадських інституцій у контексті цілей сталого розвитку. Визначено проблеми та перспективи стабілізації фінансової системи як умова євроінтеграції України. Висвітлено сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної економічної діяльності України. Досліджено особливості бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб’єктів господарювання в умовах сучасних реалій, а також окреслено перспективи соціально-економічного розвитку країни в контексті євроінтеграції.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

*Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори*

ISBN 978-966-616-186-7

© Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

<https://eba.com.ua/en/msb-prodovzhuyut-vyplachuvaty-zarplaty-ta-pidtrymuvaty-zsu-popry-zrostantya-finansovyh-vtrat/>

5. Gavrysh, O., Gavrysh, Iu., Matiukhina, A., & Vasylets, I. (2024). The first year's impact of the full-scale war on Ukrainian business. *Economics of Development*, 23(1), 18-29. doi: 10.57111/econ/1.2024.18.

6. Онищенко С. В. Фінансова глобалізація як складний інтегрований об'єктивний процес. *Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал*. 2016. № 4 (8). С. 126–135.

7. OECD. (2024, May 22). Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2024/05/enhancing-resilience-by-boosting-digital-business-transformation-in-ukraine_c2e06e50.html

8. FT (Financial Times). (2024, May 10). Ukraine targets value-added production to reshape wartime economy. URL: <https://www.ft.com/content/ece5fe61-609a-4e60-b532-3cb96162d4b7>

9. Онищенко С. В., Глушко А. Д., Маслій О. А. Фіскальні ризики бюджетній безпеці України. II Міжнародний податковий конгрес, 26 листопада 2021, м. Ірпінь. Університет ДФС України. С. 88–91.

10. Глушко А. Д., Кондратенко В. Р. Податкова система України в умовах воєнного стану. Сталій розвиток: виклики та загрози в умовах воєнного стану: матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 09 червня 2022 р. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. С. 122–124.

УДК 314.7:330.3(477)

Афонькіна А.О., Букка А.А.

Науковий керівник – Глушко А.Д., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(м. Полтава, Україна)

ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Міграційні процеси є однією з визначальних демографічних та соціально-економічних тенденцій сучасності, що суттєво впливають на структурну трансформацію національних економік. Для України, яка переживає глибокі суспільні трансформації, воєнні потрясіння та економічні виклики, проблема міграції набуває особливої актуальності. Масові переміщення населення, зокрема вимушена еміграція та внутрішнє переміщення осіб, формують нові виклики для ринку праці, державних фінансів, соціальної сфери та людського капіталу загалом [1]. Дослідження впливу міграційних процесів на економіку України є необхідною умовою для розробки збалансованої стратегії демографічного розвитку, фіскального планування та відновлення національного ринку праці в посткризовий період.

За офіційними даними з початку 24 лютого 2022 року, кількість населення України зменшилася на 6,7 млн. осіб [2]. Станом на початок 2023 р. близько п'яти мільйонів українців зареєструвалися для отримання тимчасового захисту в Європі, передусім у Польщі (31,6% або 1,5 млн осіб), Німеччині (20,7% або 1 млн осіб) та Чехії (9,7% або 0,5 млн осіб). За даними ООН, росія зафіксувала понад 2,8 млн українців, які перетнули її кордон, однак майже 1,6 млн українців були незаконно допитані та примусово депортовані. Правозахисники підтвердили заборонену міжнародним гуманітарним правом примусову міграцію, депортацію та фільтрацію цивільних українських громадян, переважно з Маріуполя та Харківської області [3].

Значні зміни в структурі населення України внаслідок війни, що триває, матимуть глибокі наслідки для економіки країни. Щоб більш детально дослідити ці зміни, варто врахувати, що станом на 2022 рік в Україні налічувалося 10 841 117 пенсіонерів. Війна, що триває, призвела до переміщення молодих людей, що загострює проблему старіння населення. Зі зменшенням кількості економічно активного населення країна зіткнеться з низкою

викликів у підтримці економічного зростання та забезпеченні соціального добробуту своїх громадян. На основі зазначених вище демографічних змін, що викликані впливом міграційних процесів, можна спрогнозувати наступні зміни в економіці. За даними Світового банку, очікується, що до кінця 2023 року приватне споживання скоротиться на 50% порівняно з минулим роком. Це явище, а також обмеження можливостей експорту української продукції, негативно впливає на інвестиційний клімат. Рівень прямих іноземних інвестицій в Україну сьогодні становить 0%. В умовах війни показник не змінюватиметься, хоча в період післявоєнного відновлення притік прямих іноземних інвестицій буде прискореним. Податкові надходження до державного бюджету зменшуються, а витрати на додаткові соціальні видатки зростають [4]. Наприклад, сума виплат для тимчасово переміщених осіб перевищує 14 млрд грн на місяць. В умовах війни та міграційної кризи спрогнозувати співвідношення податкових надходжень до ВВП на найближчі рік-два практично неможливо. Уповільнення зростання ВВП. В умовах скорочення робочої сили та старіння населення зростання ВВП, ймовірно, сповільниться. Міжнародний валютний фонд (МВФ) прогнозує, що в 2024 році реальний ВВП України зросте на 4,1%, а в 2025 році економічне зростання прискориться до 6,4% [5].

Вимушена міграція змінили структуру ринку праці, структуру пропозиції та національне насичення кваліфікованими працівниками. До війни на одне робоче місце в цій категорії претендували 5-8 осіб. З квітня 2022 р. конкуренція між кандидатами без досвіду роботи становила вже від 14 до 15 осіб на одне робоче місце. З серпня на одну вакансію претендує вдвічі більше – 28 претендентів.

Щодо даних про кількість претендентів на одне потенційне робоче місце, дані варіюються від 7-16 осіб в залежності від регіону та вакансії. Незважаючи на великий рівень конкуренції, є наявне зниження рівня заробітної плати. Економіка знаходиться в критичному стані, ціни на товари та послуги постійно ростуть, а заробітні плати, в кращому випадку, залишаються на тому ж рівні, або скорочуються.

За даними опитуваннями Нацбанку, у приватному секторі зарплати впали на 25–50%, як порівняти з довоєнним часом. У бюджетному секторі персонал частково відправляли в простій із виплатою 2/3 зарплат. У середньому, дохід майже всіх українців після початку повномасштабного вторгнення знизився на 20%. За даними Rabota.ua, третина компаній, які займаються промисловістю, не мають можливості платити зарплату взагалі. Ще 20% оплачують працю лише частково (30–60% від довоєнного рівня). І лише третина готові платити робітникам в повному обсязі.

Водночас частина тих, хто виїхали з України після 24 лютого 2022 року, повертаються в Україну на короткостроковий період. За даними опитування Gradus Research, станом на 20.04.2023 р. в Україну за першої можливості планують повернутися 77%. Водночас 13% не планують повертатися в Україну [6].

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що війна в Україні суттєво вплинула на демографічну та економічну ситуацію в країні. Військовий конфлікт, що триває з 2014 року, та повномасштабне вторгнення у 2022 році призвели до різкого скорочення населення, яке, за прогнозами, досягне 26 мільйонів до 2060 року. Міграційна криза призвела до зменшення кількості населення працездатного віку та збільшення кількості пенсіонерів та осіб з інвалідністю, що створює значні виклики для економіки країни [7]. Тому необхідним є формування цілісної міграційної політики, спрямованої на повернення кваліфікованих працівників, ефективну інтеграцію внутрішньо переміщених осіб та стратегічне використання потенціалу української діаспори як чинника економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Онищенко С.В., Маслій О.А., Глушко А.Д., Черв'як А.В. Загрози соціально-економічній безпеці України: монографія. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. 375 с.

2. Верховна Рада України. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік». Київ, 2022. 13 с. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1527959>

3. Л. Чернобай, С. Маліброда Вплив міжнародної міграції на економіку України. Вісник економіки. 2024. URL: <https://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1584>

4. Hlushko A.D. Conceptual principles of reforming the tax system of Ukraine in the conditions of European integration. Prospects for the development of finance in the conditions of European integration of Ukraine: monograph. Tallin: Estonia, IRETC MTÜ, 2022. P. 120–148.

5. Горбань, С., Біленко, О., & Трубнік, Т. (2023). Вплив міграційних процесів на економіку України. Економіка та суспільство, (49). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-26>

6. Федченко, О. і Савченко, М.В. 2023. Міжнародна трудова міграція робочої сили з України в умовах воєнного стану. Економіка і організація управління. (Груд 2023) URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2023.3.10>

7. Онищенко, С. В., & Глушко, А. Д. (2024). Фінансова та цифрова інклюзія ветеранів в аспекті зміцнення соціально-економічної безпеки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (15). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-03-04>

УДК 336.02:336.132

Бадула А.С., Лісконог К.В.

Науковий керівник – Коба О.В., к.т.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

(м. Полтава, Україна)

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В умовах євроінтеграційного курсу України особливого значення набуває адаптація облікової політики підприємства до міжнародних стандартів. Вона виступає ключовим інструментом впровадження змін, забезпечуючи прозорість, достовірність та зіставність фінансової звітності з вимогами Європейського Союзу. У зв'язку з цим виникає необхідність перегляду підходів щодо формування облікової політики з урахуванням вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Облікова політика визначає порядок відображення господарських операцій, методи оцінки активів і зобов'язань, а також порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства. Вона формується на основі законодавчих вимог, галузевих стандартів і внутрішніх нормативних документів підприємства.

Для інтеграції у європейський простір Україна має привести національні стандарти бухгалтерського обліку у відповідність до міжнародних норм, зокрема вимог МСФЗ. Це зумовлює необхідність для підприємств змінити свою облікову політику, оновивши методи оцінки активів, порядок визнання доходів і витрат, а також принципи амортизації. В умовах євроінтеграції облікова політика повинна розглядатися не лише як засіб фіксації господарських операцій, а й як важливий стратегічний інструмент управління, який сприяє прозорості та зміцнює довіру зовнішніх користувачів фінансової інформації.

Перевага адаптації облікової політики підприємства до стандартів МСФЗ полягає у розширенні можливостей для бізнесу. Насамперед, це сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, кредиторів та партнерів, які орієнтуються на міжнародні стандарти. Впровадження нових підходів до обліку дає змогу залучати іноземні інвестиції, полегшує доступ до міжнародних джерел фінансування та спрощує вихід на зовнішні ринки. Крім того, важливим є позитивний вплив на розвиток і покращення ділової репутації підприємства.